

Fremtidens oppvekststruktur i Rana kommune – 2025

FAU ved Rana ungdomsskole (FAU Rana U) viser til høringsnotat om fremtidens oppvekststruktur i Rana kommune, med høringsfrist 18. mai 2025.

FAU Rana U ønsker med dette å gi sine innspill til høringsnotatet. Vi anerkjenner at kommunen står i en krevende situasjon med demografiske og økonomiske endringer som gjør det nødvendig å vurdere dagens strukturer.

Samtidig mener vi det er avgjørende at slike beslutninger bygger på grundige evalueringer, reell medvirkning og et tydelig barneperspektiv. Våre vurderinger tar utgangspunkt i hvordan forslagene påvirker ungdommene i kommunen generelt, og Rana ungdomsskole spesielt, med særlig fokus på barnas beste, undervisningstilbudet og tilgjengeligheten til viktige tjenester.

Mangler evaluering og helhetlig plan – risiko for feilgrep

Rana ungdomsskole så dagens lys høsten 2018. Prosessen da var lang og tildels turbulent. Det ble da sagt at det skulle være en skolestruktur for fremtiden. Fremtiden kom veldig fort og vi er nå i 2025 og vi står nå i en situasjon der skolestrukturen må vurderes på nytt. For oss ser det ut som at det kun er økonomi som ligger til grunn for anbefalingene.

Vi kan ikke se at det foretatt en evaluering av den forrige prosessen, både med tanke på barnas beste og besparelse i rene kroner og øre. Kan man da stole på at dagens prosess ivaretar disse kriteriene (økonomi og barnas beste) slik at vi slipper å gjennomføre enda en prosess om noen år? Vi kan ikke se at det er noen mulighet for oss, eller politikerne, til å vurdere hvilket alternativ som er det beste for våre barn og nå skal det endres på nytt igjen. Vi savner også en fremdriftsplan og et tidsperspektiv for de ulike forslagene.

Samling av alle elever på 8.-10- trinn ved Rana ungdomsskole

FAU Rana U er mot flytting av elever på 8.-10. trinn fra Storforshei og Utskarpen til Rana ungdomsskole.

Slik elevtallet er i dag og de nærmeste årene er det ikke plass til disse elevene ved Rana ungdomsskole. Rana kommune er en av Norges største kommuner i areal. Ved å samle alle elever på 8.-10. trinn ved Rana ungdomsskole vil mange elever få en meget utfordrende og lang skolevei. Dette mener vi er uforsvarlig og er en løsnings som ikke vil ivareta elevenes læring og helse på en god nok måte.

Alternativ som oppretter ungdomsskoler i flere bydeler av sentrum av Rana kommune

I noen av alternativene er det foreslått å lage nye ungdomsskoler utenfor sentrum. Vi savner mer informasjon om innholdet i tilbudet som vil bli gitt til elevene, og kan ikke se at innholdet i høringen er tilstrekkelig til å ta et informert valg. Det er flere fordeler med å dele ungdomsskoleelever på flere skoler, og mange av representantene ved FAU Rana U ønsker å se nærmere på en slik løsning. Et av argumentene for en stor ungdomsskole var nettopp et bredere og bedre tilbud. Hvordan vil etableringen av 8.-10. trinn ved flere skoler påvirke tilbudet ved Rana ungdomsskole?

Vi ser at det er flere fordeler ved å ha ungdomsskoleelever i flere bydeler. Fordelene og ulempene med å samle ungdomsskoleelevene i sentrum ble belyst i prosessen med å etablere Rana ungdomsskole. Denne etableringen ble imidlertid ikke evaluert. Vi kan ikke ut fra det foreliggende materialet se hvilke kostnader som vil påløpe ved å etablere 8.-10. trinn ved skoler i andre bydeler og hvordan man eventuelt skal bygge om skolebygg i sentrum. Dersom Lyngheim skole skal overta

avdeling Mo ved Rana ungdomsskole vil elevene ved Moheia stå uten for eksempel skolekjøkken, håndverksrom, musikkrom osv. Hvordan skal disse fagene ivaretas?

Innspill fra undervisningspersonell

FAU Rana U mener at det er av interesse hvordan undervisningspersonellet i kommunen vurderer forslagene som er presentert i høringsnotatet. Dette er personer med lang erfaring med undervisning og hvordan barn påvirkes av endringene som er gjort i kommunen. Vi savner dette perspektivet i høringsnotatet.

Medvirkning av barn og unge

FAU ved Rana ungdomsskole er positiv til at kommunen vil involvere barn i beslutninger om skolestruktur, men oppfatter at tiden og prosessen for medvirkning har vært utilstrekkelig. Elever fikk kun én skoletime med rektor for å forstå og gi innspill til komplekse alternativer, noe FAU mener ikke oppfyller kravene i Grunnloven § 104 og Barnekonvensjonen.

Barns rett til medvirkning skal være reell og tidlig i prosessen, ikke først når beslutninger nesten er tatt. Utdanningsdirektoratet understreker at barnets beste skal gjennomsyre hele saksbehandlingen. FAU mener at barns medvirkning ikke har vært reell eller tilstrekkelig, og at de innspillene som er gitt derfor ikke kan tillegges avgjørende vekt i beslutningsprosessen.

FAU savner også vurderinger av hvordan strukturendringene påvirker barnas livskvalitet, læringsmiljø og rett til en trygg og god skolehverdag. Høringsnotatet mangler en systematisk gjennomgang av barnets beste i hvert forslag, og hvordan dette er vektet mot økonomiske hensyn. For eksempel: Skal vi som kommune ha som mål å ha 25 elever i hver klasse? Hvorfor er dette utgangspunktet, og skal alt annet enn 25 elever i hver klasse regnes som «tomme pulter»? Bør vi ha det samme antallet elever i klasserommet på 1. trinn og 10. trinn?

Dette er alvorlige mangler, og vi mener at barns rettigheter og barnas beste ikke er tilstrekkelig ivare tatt i denne prosessen.

Viktige tilbud til ungdom

Det foreslås reduksjon, nedlegging eller flytting av fritidstjenesten, kulturskolen, biblioteket og familietjenesten. Flytting vil gjøre tjenestene mindre tilgjengelig for majoriteten. Disse tilbudene er mye brukt av ungdommen vår og er en viktig faktor for både fysisk og psykisk helse, utdanning, samhold og inkludering. Disse tjenestene har over år vært utsatt for kutt allerede og burde vært styrket.

I tillegg er det forslag om redusert tilskudd til partnerskapsavtaler. Dette vil få store konsekvenser for frivilligheten og mulighetene for våre ungdommer til å bedrive idrett og kultur. Vi kan ikke se at disse elementene har vært utredet, og mener at det er avgjørende å ha bedre kjennskap til konsekvensene av kutt i disse tilbudene for vedtak kan fattes.

Oppsummering

FAU ved Rana ungdomsskole stiller seg kritisk til flere av de foreslåtte alternativene og den manglende dokumentasjonen som ligger til grunn for beslutningsprosessen. Vi ser et alvorlig behov for en helhetlig og grundig vurdering av konsekvensene for barn og unge – ikke bare i økonomiske termer, men også når det gjelder læringsmiljø, trygghet, trivsel og tilgang på tjenester. Vi opplever at prosessen i for stor grad tar utgangspunkt kun i økonomi, og ikke hvordan vi ønsker at Rana som samfunn skal utvikle seg. Hvordan ønsker vi at bosetningen skal utvikle seg? Hvordan ønsker vi at elever skal ha det på skolen? Hva bør skoletilbudet inneholde, og hva kan vi gjøre for å oppnå dette? Et av argumentene vi har hørt i prosessen er at vi går tom for hender før penger: Hvordan skal vi få

nok hender i skoleverket? Ved utlysning av lærerstillinger til Rana ungdomsskole ble det i forrige runde ikke tilsatt så mange lærere som det var behov for. Hvordan skal vi bygge så gode skolemiljø at vår befolkning vil jobbe med og for våre barn og unge?

Vi etterlyser en systematisk gjennomgang av hvordan barnets beste er vurdert i hvert enkelt forslag, og en tydelig fremdriftsplan for hva som faktisk er tenkt gjennomført, og når. Vi etterlyser også en objektiv vurdering av helheten, der både økonomi, kvalitet i tilbudet og barnas rettigheter balanseres på en forsvarlig måte, samt at alle alternativene utredes like godt og etter like kriterier.

Slik høringsnotatet står i dag opplever vi det som særdeles utfordrende å inngi gode og fornuftige svar på hvilket alternativ som er det beste og hva vi som foreldre ønsker. Som også blant annet FAU ved Yttern skole påpeker i sitt høringssvar: *«Viktige utredninger om faktiske konsekvenser, barnets beste, trafikksikkerhet og juridiske krav planlegges først ferdigstilt etter at en beslutning er tatt. Det betyr at kommunen og høringsinstansene må forholde seg til et ufullstendig beslutningsgrunnlag, med dertil økt risiko for at beslutningen som tas er på feil grunnlag og ikke blir varig.»*

Som kommune står vi i konstant endring, og vi må tilpasse oss. Det er avgjørende at så store beslutninger som skolestruktur er veloverveide, med en langsiktig plan, og at vi får en løsning som ruster oss for fremtiden. Vi ber om at kommunens videre arbeid med oppvekststrukturen legger større vekt på kvalitet, helhet og involvering – og ikke minst, på barnas stemmer og rettigheter.